

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lapsen oikeudesta oppia vuorovaikutuksessa tarvittava kieli tai kommunikointikeino varhaislapsuudessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Esko Kivirannan /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 658/2021 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen, että ketään lasta ei jätetä ilman kieltä tai kommunikointikeinoa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ottamalla vammaisten ihmisten yksilölliset tarpeet paremmin huomioon vammaispalvelulain uudistuksessa sekä turvaamalla viittomakielisten henkilöiden kielellisten oikeuksien toteutumista käytännössä.

Valmisteilla olevan uuden vammaispalvelulakiesityksen tarkoituksena on toteuttaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta sekä poistaa niiden toteutumisen esteitä. Lisäksi tarkoituksena on tukea itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä turvata vammaisen henkilön yksilöllisten tarpeiden ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Vammaispalvelulakiuudistuksen lähtökohtana on korostaa vammaisen henkilön oikeutta käyttää itselleen soveltuva kommunikointikeino. Vammaisen lapsen palvelujen toteuttamisessa on otettava huomioon lapsen ikä ja kehitysvaihe, kommunikointitapa, mielipide sekä osallisuus ja toimintamahdollisuudet lapsen omassa toimintaympäristössä. Palvelut on toteutettava siten, että ne turvaavat ensisijaisesti lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen sekä tukevat hänen voimavarojaan ja vahvuuksiaan.

On erittäin tärkeää, että lapsen oikeus omaan kieleen toteutuu ja että koko perheelle luodaan mahdollisuudet toimivaan vuorovaikutukseen yhteisen kielen avulla. Viittomakielisen tai puhetta korvaavia kommunikointimenetelmiä käyttävän lapsen asemaa ei kuitenkaan ole mahdollista parantaa vain lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaavilla vammaispalveluilla. Kielellisten ja kommunikointiin liittyvien oikeuksien toteutuminen on eri hallinnonalojen ja koko yhteiskunnan asia. Hallitus onkin toteuttanut tällä hallituskaudella useita lapsen kielellistä asemaa parantavia toimenpiteitä.

Oikeusministeriön asettama valmistelutyöryhmä on parhaillaan viimeistelemässä Suomen ensimmäistä kokonaisvaltaista kielipoliittista ohjelmaa, jossa tarkastellaan muiden kuin kansalliskielten

asemaa Suomessa. Ohjelmassa otetaan huomioon erityisesti viittomakielet, saamen kielet, romanikieli ja karjalan kieli. Lapset ja nuoret ovat kielipoliittisen ohjelman keskiössä. Ohjelman valmistelu perustuu pääministeri Marinin hallituksen ohjelmaan.

Valtioneuvosto on hallitusohjelman mukaisesti asettanut laaja-alaisen viittomakieliasioiden neuvottelukunnan arvioimaan ja edistämään viittomakielisten perusoikeuksien sekä yhdenvertaisuuden toteutumista. Neuvottelukunta toimii oikeusministeriön yhteydessä ja siinä on edustettuna useita ministeriöitä ja järjestöjä.

Valmistuneen Suomen lapsistrategian tavoitteena on lapsen oikeuksia kunnioittava yhteiskunta. Lapsistrategia liittyy hallitusohjelman visioon lapsi- ja perhemyönteisestä Suomesta. Lapsistrategia perustuu YK:n lapsen oikeuksia koskevaan sopimukseen. Strategiassa on otettu huomioon myös YK:n vammaissopimuksen velvoitteet.

Lapsistrategian mukaan lapsen mahdollisuudet olla osallisena, tulla kuulluksi, saada tietoa sekä toimia aktiivisena ja osaavana yhteiskunnan jäsenenä on turvattava kattavasti ja ikätason mukaisesti. Lasten osallisuutta, oikeutta tulla kuulluksi ja tiedonsaantia parannetaan poikkihallinnollisella työskentelyllä ja vahvistamalla hyviä käytäntöjä osaksi rakenteita ja lasten arkea.

Ensimmäinen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma on valmistunut. Toimeenpanosuunnitelman toimenpiteet korostavat lasten ja nuorten osallisuutta, oikeutta tulla kuulluksi ja saada tietoa. Tämän toteutuminen edellyttää useissa toimenpiteissä kielellisten oikeuksien huomiointia sekä erityishuomiota usein syrjään jäävien lasten ja nuorten osallistamiseen. Yhtenä toimeenpanosuunnitelman toimenpiteenä laaditaan selvitys ja arvio lasten ja nuorten itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja päätöksentekoa koskevasta sääntelystä sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Helsingissä 8.12.2021

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru